

Vabaharidustöö Eesti Komitee tegevuskavas

7452
4 lk.

Mööda maailma laialipaisatud eestlased on igal pool, kus leidub juba mõnikümmeend rahvusaaslast, asutanud oma rahvuslikke organisatsioone, et nende kaudu ^{alal} ~~alles~~ hoida ja süvendada rahvustunnet ~~iga eestlases~~, mis ongi kujunenud vabaharidustöö põhiliseks ülesandeks praegusel ajal ja olukorras nii pagulaste kui ka teiste väliseestlaste organisatsioonidele. See ei tähenda muidugi seda, et organisatsioonid peaksid tegutsema ainult puht rahvuspropagandaga. Ei - see on vaid kogu tegevust kandvaks juhtimõtteks. Vabaharidustöö otsene ülesanne - teaduse ja kunsti populariseerimine ning nende tegelikus elus rakendatavate saavutuste viimine rahva teadvusse - ~~jättes~~ ikkagi nendeks põhivahenditeks, mille ^{de} kaudu taotleme kaugemaid eesmärke.

Haridusliku taseme tõstmiseks, eriti kutsehariduslikkude teadmiste kaudu, tõuseb esmajoonel rahva töövõime ja selle tagajärjel ka majanduslik jõukus ning mõjuvõim. Viimased omakorda on eel^{arv} ~~arv~~ ^{avot} ~~arv~~ seks enesekindluse ja selle mõjul ka rahvustunde tõusule.

Mäldab ju ka osasaamine kunstistki teatud majanduslikku alust ning kunstilooming vastavat kandepinda.

Kuna organisatsioonid üksikult, veel vähem üksikud isikud, ei suuda kaugeltki lahendada kõiki ülesandeid vabaharidustöö ja enesearendamise alal tarvilikus ulatuses, siis on Eesti Komitee seni püüdnud lahendada suuremaid küsimusi ja on alustanud koordineerivat ning abistavat tegevust sel alal, mis Komitee töökava kohaselt kujuneb lähemal ajal tõhusaks teguriks pagulaskonna organisatsioonide töö sisustamisel.

Lühitudes põhimõttest, et meie organisatsioonide tegevuse tuumaks peab olema eesti keele ja eesti meele säilitamine ning arendamine igas eestlasena sündinus, peab organisatsioonide tegevus haarama eestlaskonda juba eelkoolieast peale. Sellekohaselt tuleb arendada vabaharidustööd mitmes ealiselt erinevas osavõtjaskonnas: eelkooliaeg, kooliaeg, pärastkooliealine noorsugu ja täiskasvanud.

Eelkooliaegsete laste juures on see küll rohkem vanemate mõjutamine lastes vastava meelsuse kasvatamiseks, kuigi mõnel puhul pääsevad vahenditult mõjule ka organisatsioonid oma ettevõtetega: jõulupuud, lasteaiad, või nende puudumisel vähemalt pühapäevakoolitaolised mõnetunnilised mänguringid jne.

Koolieas ~~olijatele~~ töötavad küll mitmel pool täienduskoolid, kuid ei tohi unustada neid lapsi, kes üksikute perekondadena on laiali paisatud, ja ~~kus~~ ^{kus} rahvusliku vaimuvara puudus on kõige kisendavam. Ärgem unustagem, et noorus on vastuvõtlik välismõjudele.

Pärastkooliealine noorsoo hulgas on vabaharidustööl täita kõige tähtsam ülesanne. Selleks tööks tarviliku kirjasõna puudumine, kõnelemata muist õpi- ja enesearendamise vahendist, teeb selle küll ~~märetult~~ raskeks, kuid asja tähtsuse ja saavutuste väärtuse tõttu peame raskuspunkti asetama just noorsoole. Selles eas on noortel kõige suurem tegutsemistung, veel küllaltki suur vastuvõtlikkus välismõjudele ja perekonnamurede puudumise tõttu ajaleijähk kutsetööst.

Täisealiste juures ühtub vabaharidustöö väga palju vabaharidustööga nooruse seas, kuigi siin ei saa mööda minna loomulikust east ja vastavalt eale kujunevast ellusuhtumisest, ja ning selle vastavalt tuleb kohandada vabaharidustöö ettevõtteid ning ainekäsitletust õppetöös.

Kogu ülalloetletu teostamine nii ulatuslikult kui ka siisult nõuaks eeskätt materiaalseid võimalusi rohkem kui meie pagulaskond seda suudab, kuigi meil vaimsete jõudude tagavara selleks ehk jatkuks. Sellepärast peab Eesti Komitee konkreetsete ülesannetena vajalikuks esimeses järjekorras:

I. Eelkooliealiste jaoks:

1. Teha kättesaadavaks lastevanematele mudilastele jututamiseks mõned muinasjutud, luuletused ja rahvustunde algatamiseks ning selle mõiste selgituseks muid sobivaid kirjutusi.

2. Hooldada mudilastele sobivate jõulu- ja teiste laulude ning deklamatsioonide eest.

3. Koostada mõned musterkavad pühapäevakoolide /mängutundide/ jaoks.

II. Kooliealiste laste jaoks:

1. Peale eesti koolide, täienduskoolide, suvekodude ja laagrite, mis leiavad käsitlemist eesti kooli osas, on tarvis luua kontakt kirjalikkude koduõpingute alusel üksikult elavate lastega, kes ei saa võtta osa massüritustest. Koduõpingute ka-
va peaks vastavalt laste eale hõlmama sama ainete valdkonna, mis leiab käsitlemist täienduskoolides. Lisaks sellele tuleb kaasa aidata nende laste suvekolonideest ja laagritest osavõtmisele.

2. Algatada ja aidata kaasa lastele ja noorsoole sobivate väärtusmaterjalide kirjastamisele.

3. Laenukaardikogu asutamisel muretseda sinna ka laste- ja noorsookaardid, niipalju kui neid on.

III. Noorsoo jaoks:

1. Jatkata õpiringilise tegevuse organiseerimist noorsoos.

2. Koostada mõned õpiringide kavad ja kooskõlastada need käsitlemiseks koos juba ilmumisel olevate loengutega. Esimeses järjekorras koostada eesti ajaloo õpiringi kava.

3. Koostada noorsoole lugemiseks soovitatavate raamatute nimekiri või vähemalt lugemisjuhise märkustega kirjanduse valiku kohta.

4. Asutada Eesti Komitee juure noorte kutsevaliku nõukogu, kes selgitab eesti noorsoole kutsevalikuga seoses olevaid küsimusi. Samuti nooruse noorte kaevatuskogu kaudu.

IV. Noorsoo ja täiskasvanute ühis- ning üldettevõtted:

1. Asutada Eesti Komitee juure laenukaardikogu.

2. Töötada välja lugejate ringide /raamatu+kooperatiivide/ tegevuse alused ja selgitada nende loomise võimalusi.

3. Jatkata algatatud loengute sarja paljundamist ja kohandada seda võimaluse piires õpiringide tegevusele.

4. Asuda õpiringilise tegevuse organiseerimisele ka täiskasvanute keskel.

5. Asutada Eesti Komitee juure deklamatsioonide ja lühinäidendite kogu.

5. Luua Eesti Komitee juure amatööriteatri keskus ühes võimalikkude kogudega, mis vajalikud asjaarmastajaliku näitekunsti arendamisel.

7. Teostada lektorite vahendust mitmesuguste rahvus- ja populaarteaduslike loengute pidamiseks.

8. Muretseda organisatsioonidele materjale riiklike ja rahvuslike ning rahvuskultuuriliselt tähtsate sündmuste tähistamiseks.

9. Ekskursioonide organiseerimine ja nende korraldamiseks organisatsioonidele juhtkirja koostamine.

10. Tööjuhiste koostamine organisatsioonidele rootsi kultuurisaavutuste tutvustamiseks pagulaskonnale.

11. Pagulaskonna majandusliku ettevõtlikkuse rakendusvõimaluste selgitamine.

12. Kutsealase nõuande ja informatsiooni korraldamine ühes ümberõppimise kutsevaliku nõuandega.

13. Organisatsioonilise tegevuse nõuande jätkamine, eriti seltside juures tegutsevate eriharude teovõimsuse tõstmiseks /laulu- ja mängukoorid, näiteringid, õpiringid, rahvatantsugrupid, lugejate ringid, noorte ringid jne./

Arvestades ülaltoodud kava ulatust ja käesoleva aasta tegevusvõimalusi ei saa tohi muidugi arvestada kõigi ettevõtete rakendamist kohe ja suureulatuslikult, kuid käesoleva aasta jooksul loodab Eesti Komitee kõik need ettevõtted käiku lasta, et need tarviduse korral tuleval talvel oleksid kasutatavad meie pagulaskonna organisatsioonidele.

A. Vender H1

Ma on sel
siht
vabakandidaat
H1?

~~13~~

5

Kas Stokholmi eesti algkool ühtluskooliks?

Eesti Komitee Koolitoimkonna koosolekul reedel 6. novembril arutati üksikasjalikumalt kahte aktuaalset ja ulatuslikku küsimust, Stokholmi eesti algkooli ühtluskooliks muutmise ja Göteborgi eesti algkooli avanemise küsimust.

S.E. Algkooli juhataja U. Juuno informeeris Koolitoimkonda küsimuse selgitamise tulemustest kooli organites ja pidas vajalikuks 7. klassi esialgse õppeplaani väljatöötamist, et lastevanemad võiksid seisukohta võtta, kas nad soovivad, et 6. klassi lõpetamise järel jätkavad lapsed õpinguid eesti algkooli 7. klassis või rootsi koolis. Koolitoimkonna esimees V. Muld juhtis tähelepanu sellele, et 1961/62. kooliaastast alates viiakse ellu kogu Stokholmis ühtluskool ja reaalkoolidesse enam uusi õpilasi vastu ei võeta. Kuuenda klassi lõpetajail on valida, kas jätkata õpinguid rootsi ühtluskooli 7. klassis või eesti kooli 7. klassis, kui see avatakse. Lic. E. Saare peatus 7. klassi avamisega ühenduses uute õpetajate ja ruumide küsimuse juures. Dir. H. Jänes oli ühtluskooli kõrgema astme klasside avamise suhtes optimistlik ja soovitas 7. ja 8. klassi avada Stokholmi eesti algkooli juurde. Büro juhataja H. Mark juhtis tähelepanu sellele, et riiklikku toetust uue klassi jaoks ei ole võimalik saada tehnilistel põhjustel enne 1961/62. kooliaastat ja toetuspalve esitamiseks on vajalik selgitada 7. klassis õppida soovijate arv. Koolitoimkond valis 7. klassi provisoorse õppeplaani väljatöötamiseks ja küsimuse igakülgselt selgitamiseks komisjoni, kuhu valiti: Koolitoimkonna esimees V.-Muld, koolideinspektor H. Rajamaa, koolijuhataja U. Juuno ja lic. E. Saare.

Göteborgi eesti algkooli asutamiseks astunud sammudest informeeris Koolitoimkonda hr. V. Muld. Kuna küsimuse edaspidine areng suurel määral oleneb Göteborgi linna koolivalitsuse seisukohtadest, siis Koolitoimkond pidas õigeks märgukirja esitamist Göteborgi linna koolivalitsusele ja ühtlasi pidas vajalikuks, et Koolitoimkonna esimees sõidaks Göteborgi läbirääkimiste jätkamiseks Göteborgi linna koolivalitsuse juhtivate tegelastega.

Koolitoimkonna koosolekul konstateeriti murega, et läbirääkimistel haridusministeeriumis on selgunud, et Rootsi hariduselu juhte on tõsiselt irriteerinud märgukirjades ja ajakirjanduses esitatud ebarealistlikud nõudmised eesti koolide ja kultuurautonoomia küsimuses. Selline realistlikke võimalusi mitteametav esinemine näib eesti kooli ja kultuuri toetusetaotlustele halvasti mõjuvat.

Läbirääkimiste all tõsteti üles vajadus selgitavate kir-
jutuste järele eesti koolide tähtsusest. Otsustati koostada roots-
laste jaoks pedagoogiliselt põhjendatud selgitav kirjutus eesti
koolide vajalikkuse kohta. Samuti peeti vajalikuks avaldada eesti
koolide tähtsust eestlastele selgitavaid kirjutusi ja kaaluti
isegi pikema brošüüri kirjastamist.

Lp.

.....toimetusele

Lahkeks avaldamiseks.

Stokholmis 7.nov. 1959

H. Mark
büro juhataja

DET ESTNISKA BILDNINGS- OCH UNGDOMSARBETET

Härdade av århundradens förtryck, medvetna om de materiella värdenas förgänglighet och angelägna att även i förskingringen bevara sin fria nationella och kulturella tradition, har esterna ihärdigt hållit fast vid sina bildningssträvanden. Redan i början av exilen skapade esterna egna skolor åt sina barn i flyktingslägren både i Sverige och Tyskland. Den i lägerskolorna påbörjade skolgången kunde barnen sedan fullfölja i Sverige i Sigtuna estniska läroverk och i estniska gymnasier i Tyskland. Senare fortsatte Estniska Kommittén i Sverige att ha hand om de estniska skolorna, av vilka alltjämt arbetar Estniska folkskolan i Stockholm och Göteborg, Estniska gymnasiet och Estniska korrespondensinstitutet. Lönerna för lärarna vid både Stockholms och Göteborgs estniska folkskolor betalas av stats- och kommunanslag, Anslaget till estniska kvällsgymnasiet däremot har hittills varit rätt blygsamt, så att gymnasiet har fått täcka en del av sina utgifter med hjälp av terminsavgifter och understöd från olika håll. Över hela Sverige är dessutom verksamma 23 estniska kompletteringsskolor, vilken skoltyp har vunnit tillämpning i snart sagt alla länder med en estnisk folkgrupp. I dessa estniska kompletteringsskolor går estniska barn i 7 - 17 års ålder på kvällarna eller om söndagarna 1 - 2 gånger i veckan à 3 timmar och lär sig estniska språket, estnisk historia, geografi och sång. I Sverige kompletteras detta frivilliga bildningsarbete slutligen av bortåt 200 studie- och hobbycirklar över hela landet. För dessa skoltypers bruk har publicerats över 25 estniskspråkiga läroböcker. All denna omfattande skol- och folkbildningsverksamhet ledes centralt av Estniska Kommitténs skolkommission.

Över 1.000 estniska ungdomar studerar f.n. vid olika högskolor i den fria världen, därav 400 i Sverige. Estniska studentkårer är verksamma vid universiteten i Uppsala och Lund och vid Stockholms och Göteborgs högskolor; samlade utgör de Estniska Studentkåren i Sverige. Liknande studentkårer har skapats även i USA, Kanada, Tyskland, England, Argentina, Australien m.fl. länder. Centralorganisationen för alla dessa är Estniska Studentkåren i Utlandet. Av de studentorganisationer, som var verksamma i det

ockuperade Estland, fortsätter 18 sin verksamhet i exilen och omfattar f.n. över 3.000 studenter och akademiker i den fria världen. De utgör en av de aktivaste och mest disciplinerade organisations typer bland de landsflyktiga esterna.

Under exilåren har hittills ca 1000 estniska ungdomar utexaminerats från högskolor, därav ca 400 i Sverige. De populäraste specialiteterna har varit ingenjörer och arkitekter med över 250 akademiker, följda av läkare och tandläkare.

År 1951 började i Sverige sin verksamhet som högre läroanstalt Estniska Vetenskapliga Institutet med filosofiska och juridiska fakulteten med sammanlagt 25 estniska vetenskapsmän som lärare, medan antalet studenter och åhörare hållit sig omkring 100. Lärarna har lagt särskild vikt vid föreläsningar i nationella ämnen, vilka även varit en välbehövlig komplettering för estniska studenter som studerar vid svenska högskolor.

Estniska ungdomsarbetet försiggår främst genom den nationella scout- och flickscoutorganisationen, i vilken närmare en tredjedel av alla estniska ungdomar är organiserade. Den har avdelningar överallt där det finns ester. Den 6. november 1960 beslöts att efter den svenska scoutrörelsens förebild sammanslå de estniska pojk- och flickscouterernas avdelningar, som hittills arbetat var för sig, till en administrativ enhet med namnet Estnisk Scoutungdom i Sverige. Denna omfattar f.n. ca 800 estniska ungdomar och samarbetar intimt med KFUM:s och KFUK:s scoutorganisation. De estniska ungdomarna har sin egen tidskrift "Tulehoidja" (Eldens Vårdare) Ungdomshem är verk samma i Stockholm och Göteborg. Likaså har scouterna sitt "Skogshem" i Falköpingstrakten, "Veskijärve" i Stockholmstrakten och ett fritidscentrum för estnisk ungdom, "Koitjärve", belägt i närheten av Göteborg. Om somrarna arbetar fyra skollovskolonier, en på Barnens ö (Östersjö), en på Gotland och två i Göteborgstrakten. Estniska Kommittén har anordnat studiekurser för ungdomsledare och lärare i kompletteringskolor. I Sverige befinner sig f.n. ca 22000 estniska flyktingar, varav ca 5000 ungdomar mellan 7 och 25 år.

Den kände estniske gymnastikledare Ernst I d l a väckte redan år 1946 stort uppmärksamhet med sin estniska trupp under dess framträdanden i Sverige. Hans rytmiska gymnastik har också utanför Skandinavien vunnit erkännande och har bildat skola, ej endast bland

de i olika länder verksamma estniska gymnastiklärarna utan även internationellt. Under intyck av Ernet Idlas gymnastikrörelse har i flera städer av estniska ungdomar bildats gymnastiktrupper, till vilka sedermera oftast även svenska gymnastikintresserade har anslutit sig. Sålunda finns f.n. i Malmö flera välorganiserade gymnastikgrupper under ledning av Idlaeleven fru Leida Leesment, vilka även de redan hunnit vinna stora framgångar och internationellt erkännande.

Det är naturligt att den estniska exilungdomen visar avsevärt större intresse för världsåskådnings- och politiska problem än svensk ungdom i gemen. Esterna i Sverige är en av de bäst och tätast organiserade exilkolonier i världen. För den estniska ungdomen är det naturligt att de alltifrån barndomen genom hemmet och senare genom sina ungdomsorganisationer får impulser till ett livligare intresse för dagens stora politiska frågor. Dessa ungdomar växer upp i en miljö där man ständigt diskuterar läget i det ockuperade Baltikum och den internationella kommunismens problem, men även Europas integration och andra akuta internationella frågor. Det på så sätt väckta och fostrade politiska intresset och aktiviteten tar sig sedan hos ungdomarna uttryck i medlemskap dels i de svenska politiska partiernas ungdoms- och studentorganisationer, dels i exilorganisationerna som även de har sina ungdomssektioner - och de internationella politiska organisationer som dessa tillhör. I Sverige är organisationer för estnisk liberal, konservativ, socialistisk, federalistisk och bondeförbundsungdom verksamma, vilka intimt samarbetar med Nordens och andra europeiska länders motsvarande politiska partier, men även med motsvarande internationella politiska centra.

Den organiserade estniska ungdomen och samhället i den fria världen utgör, fastän skingrad över länder och kontinenter och trots sina organisationstypers och verksamhetsformens yttre olikhet och mångfald, en homogen nationell och kulturell gemenskap som uppbärs av vissa fundamentala idéer. Denna gemenskap ser sig ställd inför en svår och förpliktande uppgift: att å ena sidan fortsätta kampen för sitt ockuperade och förtryckta folks befrielse, men å andra sidan bevara och vidareutveckla den andliga tradition och det kulturarv, som mognat och funnit sin särpräglade form under självständighetens årtienden.

10
Malmös, 12. juunil 1947

V.A.

Lapsevanem.

Nagu varem teatatud toimub Lõuna-Rootsi laste suvekoloonii Hölvi knäsis looduslikult, v. ga ilusas kohas mererannas männimetsa all asuvas barakkides. Kuna soovijaid oli ligemale 150, vast. saab aga võtta maksimaalselt 100 ja kuna ruumid ei ole kõige sobivad väikelastele, siis otsustati vastuvõetavate laste arvu vähendada van. dusepiiri tõstmisega ja vastu võtta lapsed 6 kuni 15 aastani (kes. nud 15. juuniks 6 aastaseks). Sellega on Teie lastele reserveeritud. 4 kohta. Korraldajaist mitteolenevaid põhjusil algab lastekodu tegevust alles laupäeval 21. juunil ja kestab neli nädalat.

V Kohalesõit toimub grupisõiduna, kusjuures sõiduhinnast tuleb tasu. da 1/3, milline summa hiljem tagasi makstakse. Teie piirkonnast palume ühendusse astuda , kellele saadame grupipileti ja kes toimetab lapsed kohale.

Kuna laagrisse vastuvõtmine toimub arstliku kontrolli läbi koha. peal, siis palume haiguse kahtluse korral juba varem mõne kohaliku eesti arsti poole pöörduda arstlikuks järelevaatuseks.

Lapse ülalpidamise kuludeks on Kr. 1.75 päevas lapse pealt, mis tuleb tasuda ette 29 päeva eest laagrisse asumisel.

Lastel kaasa võtta koloniasse:

Toidukaardid vastavates kehtivate kupongidega, supelõrikoo ja spordi. dress, kampsun, palitu ja peakate, suvikleite vähemalt 2, põlli 2, pesu vähemalt 2 vahetust, ööpesu, tänavakingad ja võimlemiskingad, sukad (üks paar soojemaid) taskurätte, 2 voodilina, võimaluse korral padi, tekk (tekki on võimalik üürida ka kohapealt hinnaga 3 kr kuus), 2 ka. terätti, seep, kamm, pesemishari, hambahari, hambapasta, jalanõude puhasta. mise vahendid, niit, nõel, sukanõelumise lõng, kirjutusmaterjali, pliiat. ajaviite mänguasju, võimaluse korral kirjandust eest ja rootsi keeles õpikuid tütarlastele käsitöömaterjali.

Kaasavõetavad esemed peavad olema märgistatud ja kohvris täi. lik kaasavõetavate esemete nimetik.

Korraldava Toimkonna nimel

Hans Nurk

Madis Üürike

Kas teie on lapsed? Või soovite
Malmöst saadame teile. Lühike Lõhmuse
vabastamine. Korraldajate kohas on rahvus
praegu täis.